

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

ВІДДІЛ НАУКОВО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАН УКРАЇНИ

01601 Київ-30, вул. Володимирська, 54
Для телеграм-Київ, Наука, Телетайп-Київ, 131430, Наука
Тел. 239-6510, Факс 234-6002, E-mail: jurdep@nas.gov.ua

№ 17/15-10 „16,, липня 2013 р.

Керівникам установ, організацій та підприємств Національної академії наук України

Відділ науково-правового забезпечення діяльності НАН України інформує про деякі основні зміни, що відбулися у зв'язку з прийняттям Верховною Радою України Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо призначення та індексації пенсії» від 14.05.2013 № 231-VII, який набув чинності з 1 липня 2013 року.

1. Згідно із змінами, внесеними до ст. 11 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», особи, які знаходяться у відпустці по вагітності і пологам і отримують допомогу у зв'язку з вагітністю та пологами, підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню, — отже, період перебування в такій відпустці відтепер зараховується до страхового стажу при призначенні пенсії, оскільки, відповідно до ст. 24 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», страховий стаж - це період (строк), протягом якого особа підлягає загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню та за який щомісяця сплачує страхові внески в сумі не меншій, ніж мінімальний страховий внесок.

При цьому, відповідно до Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» на суму допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами (яка раніше жодними податками і внесками не обкладалася) підприємства, установи, організації, фізичні особи, які використовують найману працю та виплачують допомогу у зв'язку з вагітністю та пологами, нараховують єдиний внесок у розмірі 33,2 % суми допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами (абз. 2 ч. 6 ст. 8) та утримують єдиний внесок у розмірі 2 % таких сум з осіб, які перебувають у відпустці та отримують таку допомогу (ч. 12 ст. 8).

Особливі розміри ставок для нарахувань єдиного соціального внеску для окремих груп працівників визначені в ст. 8 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

Зазначені суми нарахованого та утриманого єдиного внеску відображаються платником у звітності до Пенсійного фонду України та підлягають сплаті за календарний місяць, в якому їх нараховано, не пізніше 20 числа наступного місяця.

Як і раніше, відповідно до підпункту 165.1.1 Податкового кодексу України, суми допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами не входять до складу загального місячного (річного) оподаткованого доходу, а тому податок на доходи фізичних осіб з таких сум і надалі не утримується. Суми єдиного соціального внеску, нараховані на допомогу у зв'язку з вагітністю та пологами, в повному обсязі входять до складу податкових витрат роботодавця на підставі пункту 143.1 Податкового кодексу України.

Згідно з листом Пенсійного фонду України від 27.06.13 р. № 16652/03-20, враховуючи, що Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо призначення та індексації пенсії» набув чинності з 1 липня 2013 року, на суми допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами, **призначеної до 01.07.2013**, нараховувати та утримувати єдиний соціальний внесок не потрібно і період перебування працівниці у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами до

страхового стажу для призначення пенсії не зараховуватиметься (навіть якщо період такої відпустки триває після 01.07.2013). У разі, якщо ця допомога **призначена після 01.07.2013**, потрібно нарахувати й утримати єдиний соціальний внесок, а період відпустки буде зарахований в страховий стаж для призначення пенсії.

Нагадаємо, що виплата допомоги по вагітності та пологах здійснюється з першого дня відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами за рахунок коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.

Згідно з абзацом третім п. 3 ст. 38 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням» за період відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами, що збігається з відпусткою для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, допомога по вагітності та пологах виплачується незалежно від допомоги по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку.

Що стосується розрахунку суми допомоги по вагітності та пологах, то для його здійснення необхідно дотримуватись положень п.10 Порядку обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.09.2001 № 1266 (далі – Порядок № 1266).

Так, згідно з п.10 зазначеного Порядку у разі, якщо в розрахунковому періоді перед настанням страхового випадку застрахована особа не мала заробітку з поважних причин, наведених у п. 4 Порядку № 1266, середня заробітна плата для розрахунку страхових виплат і оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності за рахунок коштів роботодавця визначається, виходячи з місячного посадового окладу, встановленого працівнику на момент настання страхового випадку.

У разі, коли на підприємстві, в установі та організації встановлено неповний робочий день (робочий тиждень), середня зарплата обчислюється, виходячи з частини місячного посадового окладу, встановленого працівнику на момент настання страхового випадку, що відповідає його графіку роботи.

Отже, якщо працівниця в розрахунковому періоді не працювала у зв'язку з поважною причиною, зазначеною в п.4 Порядку № 1266, а саме у зв'язку з перебуванням у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, допомогу по вагітності та пологах необхідно їй обчислити, виходячи з місячного посадового окладу або його частини (у разі встановлення неповного робочого дня або неповного робочого тижня), встановленого на момент настання страхового випадку.

Окремо зазначаємо, що до страхового стажу для призначення пенсії також зараховується період перебування особи у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку (пункт 3 ст. 11, ст. 24 Закону України «Про загальнообов'язкове пенсійне страхування», лист Мінсоцполітики від 16.05.2011 р. №166/18/99-11). Натомість, якщо особа перебуває у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею шестирічного віку, цей період до страхового стажу для призначення пенсії не зараховується, оскільки протягом нього особа не підлягає загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню та страхові внески за неї не сплачуються.

Також, відповідно до частини 2 ст. 181 Кодексу законів про працю України відпустка для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного (шестирічного) віку зараховується як до загального, так і до безперервного стажу роботи і до стажу роботи за спеціальністю. Водночас час, протягом якого працівниця не працює, а перебуває у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного (шестирічного) віку, не враховується при визначенні стажу роботи, що дає право на щорічну (основну, додаткову) відпустку (пункти 3, 4 ч. 1 ст. 9 Закону України «Про відпустки») та страхового стажу для оплати лікарняних з 01.01.2011 (листи Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності від 04.05.2011 № 04-29-1068, від 11.07.2011 № 04-29-2003).

2. Дещо змінено умови призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника. Так, відповідно до ст. 36 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» діти, які навчаються за денною формою навчання у загальноосвітніх навчальних закладах системи загальної середньої освіти, а також професійно-технічних, вищих навчальних закладах

можуть отримувати пенсію у зв'язку з втратою годувальника відтепер також у період між завершенням навчання в одному із зазначених навчальних закладів та вступом до іншого навчального закладу або у період між завершенням навчання за одним освітньо-кваліфікаційним рівнем та продовженням навчання за іншим за умови, що такий період не перевищує чотирьох місяців, – до закінчення такими дітьми навчальних закладів, але не довше ніж до досягнення ними 23 років.

3. Змінено порядок щорічного перерахунку призначених пенсій з 1 березня кожного року, який передбачено частиною 2 статті 42 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». Раніше враховувався темп зростання заробітної плати штатного працівника в Україні за даними спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у галузі статистики. Відтепер право на перерахунок пенсій не залежить від того, на скільки у попередньому році зріс розмір пенсії конкретної особи. Перерахунку фактично підлягатимуть всі пенсії, призначені за законами України: «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» та «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи». Заробітна плата, з якої призначено (попередньо перераховано) пенсію, буде підвищуватися на коефіцієнт, який відповідає не менш як 20 відсоткам показника зростання середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплачено страхові внески, порівняно з попереднім роком. Крім того, на показник підвищення впливатиме рівень інфляції (індекс споживчих цін).

Удосконалено визначений ст. 40 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» порядок обчислення заробітної плати для нарахування пенсії шляхом надання можливості першочергово вилучати з підрахунків місяці отримання допомоги по безробіттю (у період з 01.07.2000 року).

Також зазнав змін механізм визначення середньомісячного коефіцієнту заробітної плати особи для нарахування пенсії у разі, коли заробітна плата обчислюється з урахуванням неповного місяця страхового стажу. Він буде визначатись в залежності від тривалості набутого в цей період страхового стажу. Це дасть можливість збільшити розмір пенсій, які призначаються після 01.07.2013, та перераховуються з урахуванням стажу та заробітної плати після цієї дати.

За роз'ясненнями з приводу питань щодо призначення та перерахунку пенсій радимо звертатися безпосередньо до структурних підрозділів Пенсійного фонду України.

Начальник відділу

С. М. Черновська